

Zsidó Kultúra Európai Napja

Részletes beszámolóink lapunk 3. oldalán

Budapesten jártunk

Az elmúlt évek hagyományait követve most ősszel is felkerekedett a komáromi közösség apraja nagyja, az úti cél ezúttal Budapest volt. A Carmel étteremben elfogyasztott kóser ebéd után a Záchor Alapítvány önkénteseinek vezetésével indultunk a pesti zsidó negyed feltérképezésére. A Kazinczy utcai ortodox zsinagóga megtekintése után az üresen álló Rumbach utcai társát tekintettük meg, majd az egykori gettó falánál emlékeztünk a 70 évvel ezelőtti

szörnyűségekre. A délután során jutott idő a Gozdu udvarban lévő kirakodóvásár meglátogatására is. Az estét a Zsidó Nyári Fesztivál záró koncertjén töltöttük a Dohány utcai zsinagógában. Bródy János dalai megörvendeztették a zsúfolásig megtelt épület minden látogatóját. Kellemes élményekkel gazdagodva tértünk haza Komáromba a késő esti órákban. Köszönet Paszternák Tamásnak és a KZSH irodavezetőinek valamint Deák Andreának a program zökkenőmentes lebonyolításáért. ■

Októberi előzetes

Októberben várhatóan az alábbi programok zajlanak térségünkben:

Október 12., vasárnap:

Szukkot Mosonmagyaróváron.

Október 17., péntek 17:00:

Holokauszt 70 – kiállítás megnyitó a Klapka György Múzeumban, Dél-Komárom.

Október 18., szombat:

A Magyar Nemzeti Levéltár- Komárom- Esztergom Megyei Levéltár konferenciája a Holokauszt 70. évfordulója alkalmából a Monostori Erődben.

Október 24., péntek 17:00:

Irodalmi est Miriam Neiger Fleischmann festőművész kiállításához kapcsolódva, a Duna Menti Múzeum dísztermében.

Október 26., vasárnap 15:00:

A komáromi Concordia kórus koncertje a zsinagógában Stubendek István vezetésével.

A programokról részletesen a HH októberi számában olvashatnak, vagy a KZSH titkárságán érdeklődhetnek, tel: 7731-224, e-mail: menhaz@menhaz.sk. ■

Könyveink elérhetőek

A KZSH által kiadott könyvek elérhetőek Budapesten a Vince Kiadó Klauzál téri boltjában, a Klauzál 13-ban, illetve a Xantus (www.xantusz.hu) és a Bookline (www.bookline.hu) hárlózatában. Komáromban a Klapka téren, az információs iroda (TIK) is megkezdte kiadványaink árusítását. A könyvek közvetlenül a KZSH-tól is rendelhetők a www.menhaz.sk oldalon vagy a kile@menhaz.sk címen. ■

Boldog születésnapot

Közösségünk legidősebb tagja, **Raáb Helenka néni** 2014. szeptember 24-én ünnepelte **96. születésnapját** a Kolozsnémai Nyugdíjas Otthonban. Gondozói az otthon igazgatójával, Pint Tibor mérnökkel együtt köszöntötték a jeles napon. Valamennyi olvasónk nevében csatlakozunk a gratulálókhoz! Bis 120! ■

Kérjük a támogatását!

Kedves Olvasónk! Kérjük, lehetősége szerint támogassa a Komáromi Zsidó Hitközség programjait, a HH megjelenését, épületeink, temetőnk felújítását.

2008. január 1-től támogatását az alábbi bankszámlaszámokra küldheti (támogatás személyesen a KZSH titkárságán és csekken is lehetséges):

Belföldi átutalás Szlovákiából:

26384962/0900 – Slovenská sporiteľňa vagy
10103804/5200 – OTP Slovakia

Nemzetközi átutalás külföldről:

A KZSH címe: Židovská náboženská obec v Komárne, Eötvösa 15, 94501 Komárno, Slovakia

IBAN: SK060900000000026384962 SWIFT: GIBASKBX

Bakunk címe: Slovenská sporiteľňa, Palatínova 33, 94501 Komárno vagy

IBAN: SK525200000000010103804 SWIFT: OTPVSKBX

Bankunk címe: OTP Slovakia, Záhradnícka 10, 94501 Komárno

Köszönjük!

Magyarországi olvasóink figyelmébe: Kedves Olvasónk!

Kérjük, hogy az egyházaknak adható személyi jövedelemadója 1 százalékát a Magyarországi Zsidó Hitközségek Szövetsége részére ajánlja fel a 0358-as technikai számon. A MAZSIHISZ rendszeresen támogatja a KZSH munkáját!

Külföldi olvasóink figyelmébe: Támogathat már Paypalon keresztül is!

A Komáromi Zsidó Hitközség megnyitotta Paypal számláját, adományait az alábbi címre küldhetik: help@menhaz.sk

Faliújság

rövid hírek

✧ A HH-t a KZSH-t és a Shalom klubot támogatták: Navon család (Bnei Brak), Dr. Judit Weiss (Amsterdam), dr. Földes Ondrej (Pozsony), dr. J.J (Komárom), Vajnorsky Terézia (Jeruzsálem) és anonimitásukat kérő adományozók. Köszönjük!

✧ Lancz Roland Diószegről 2 könyvet adományozott könyvtárunknak, köszönjük!

✧ Szeptemberben új könyvekkel, köztük imakönyvekkel gazdagodott a Spitzer Béla Kiskönyvtár. Továbbra is várjuk olvasóinkat!

✧ Hitközségünk egy fűnyírót szerzett be a kert folyamatos karbantartásának segítésére.

✧ Elkészültek a háromnyelvű (szlovák, magyar, angol) feliratok a Mi is itt vagyunk... című állandó kiállításhoz. Várjuk látogatóink és iskolás csoportok jelentkezését!

✧ A KZSH szociális munkása Haas Judit lett, feladata, hogy havonta legalább egy alkalommal meglátogasson minden járásunkban élő Holokauszt túlélőt.

✧ Szeptemberben is érkeztek látogatók a Menházba, köztük a Fleischmann család leszármazottai és egy biciklitúra résztvevői Izraelből.

Támogatás külföldről

A KZSH weblapján, a www.menhaz.sk oldalon elhelyeztük a „Donate” gombot, ezen keresztül a paypal segítségével könnyen és szinte bankköltség nélkül támogathatják munkánkat. Várjuk adományait! ■

✧

Hitközségi Híradó (Spravodaj) – a Komáromi Zsidó Hitközség lapja (mesačník ŽNO v Komárne). Alapítva 5756-ban (1996), **főszerkesztő** – szerkesztő: Paszternák Tamás (tamás.paszternak@menhaz.sk), Paszternák András (andras.paszternak@menhaz.sk), **munkatársak** – spolupracovníci: Haas Judit, Mgr. Piczek Ferenc, **tördelőszerkesztő** – grafická úprava: Saláth Richárd, **olvasószerkesztő** – jazyková korektúra: Vadász Magda (Budapest), Paszternákné Kertész Zsuzsanna (Komárom), Katarína Potoková (Nitra), **nyomtatás** – tlače: Nec-arte Kft., Komárom, a **KZSH címe** – adresa ŽNO: Židovská náboženská obec, Eötvösa 15, 945 01 Komárno, Slovakia, tel.: 00421/35/7731-224, e-mail: kile@menhaz.sk, tel./fax: 00421/35/7725-355. **Regisztrációs szám**: EV 3424/09. **ISSN** 1337-091x. **IČO**: 34073400. Alapítva 5756-ban. Realizované s finančnou podporou Úradu vlády SR – program Kultúra národnostných menšín 2014. **Lapunk Önnek készült, kérjük ne dobja el!**

Sátor a Menház udvarán

A régió közösségeiből érkezőknek és a helyi érdeklődőknek köszönhetően Aidén is kicsinek bizonyult, a hitközség által a Menház felújított kertjében felállított sátor a szeptember elején megrendezett Zsidó Kultúra Európai Napján. Közösségünk évek óta egésznapos rendezvénysorozattal kapcsolódik be az Európa szerte megtartott programsorozathoz.

A délelőtti órákban a környék közösségei mutatkoztak be a hitközségek találkozóján. A kilék képviselői beszámoltak az elmúlt esztendő legfontosabb eseményeiről, gondjaikról, terveikről, mindezt az együttműködések keresésének jegyében. A programra a régió valamennyi hitközsége, és országos szervezeteink vezetői is meghívást kaptak. A vendégek között üdvözölhettük **Tordai Pétert**, a MAZSIHISZ alelnökét, a Budapesti Zsidó Hitközség elnökét, **dr. Fedor Tibort**, az Emberi Erőforrások Minisztériuma Egyházi Kapcsolattartási Főosztályának vezetőjét, **dr. Kunos Pétert**, a MAZSIHISZ ügyvezetői igazgatóját, **Schwezoff Dávidot**, a Budapesti Zsidó Hitközség ügyvezető igazgatóját, **Fahn Bélát**, a Galántai Zsidó Hitközség elnökét, **dr. Feldmár Tibort**, a Dunaszerdahelyi Zsidó Hitközség vezetőjét, **Ligeti Lászlót**, a Mosoni Zsidó Hitközség elnökét, **Neubart Istvánt**, a Székesfehérvári Zsidó Hitközség elnökét és a Komárom- Esztergom megyei kis közösségek tagjait. A közösségi vezetőkön kívül a beszélgetéshez többek közt **Andruskó Imre**, a Selye János Gimnázium igazgatója, **Számadó Eme-**

se, a Klapka György Múzeum igazgatója és **Toronyi Zsuzsanna**, a Magyar Zsidó Levéltár vezetője szóltak hozzá.

A résztvevők kulináris élményeiről idén is **Bina Stiefel** póstyéni rebecen gondoskodott háromfogásos kóser ebédjével, mely a zsidó otthon tradicionális ízeit idézte. A délután folyamán három előadás hangzott el: **dr. Sági György** legújabb könyvét, a Gilgult mutatta be; **Misha Kapustin** Pozsony új reform rabbija bemutatkozó látogatáson vett részt városunkban; **Toronyi Zsuzsanna**, a Magyar Zsidó Levéltár vezetője egy rejtélyes esküvő történetét osztotta meg a jelenlévőkkel, kapcsolódva az idei Zsidó Kultúra Európai napjának témájához, mely a zsidó nő volt.

A napzáró koncert előtt került sor a Kehila és a Kehila Haver díjak átadására (díjazottakat lásd külön írásunkban). A pozsonyi **Igényes Nézók Társasága** által előadott zenei összeállítás a szerelem üzenetét tolmácsolta a zsidó hagyományokban.

A program megrendezését az NKA, NCSSZI, EZRA Alapítvány, Komárom városa, Nyitra megye, JHF és a Szlovák Köztársaság Kormányhivatal- Kisebbségi Kultúrák 2014 program támogatása tette lehetővé. A szervezésért és előkészületekért köszönet **Paszternák Tamásnak**, **Andrásnak** és **Barbarának**, **Haas Juditnak**, **Weissóvá Alicának**, **Toledano Zuzkának**, **Piczek Ferencnek**, **Pasternák Antalnak** és **Zsuzsannának**. Elismerés illeti mindazokat, akik a program során voltak a segítségünkre, köztük **Vadász Magdát** a szlovák és **Vincze-Schweitzer Juditot** az angol tolmácsolásért. ■

PA

Kehila és Kehila Haver díjasok

Kehila – a közösségért díjban részesültek:

A Komáromi Zsidó Hitközség javaslatára:

Haas Judit – a Komáromi Zsidó Hitközség irodavezetője, a közösség építéséért, az elesettekért és betegekért végzett több éves odaadó munkája elismeréseként.

A tatabányai Szenes Hanna Magyar Izraeli Baráti Egyesület javaslatára:

Weisz György – 90 éves, Holokauszt túlélő. Tatán él. Szerény, zsidóságát vállaló és igazáért kiálló ember.

Kehila Haver – közösségünk baráta díjban részesültek:

A Komáromi Zsidó Hitközség javaslatára:

Simon Attila – a komáromi Selye Já-

nos Egyetem Tanárképző Kar Történelem Tanszékének vezetője – a történelem oktatása, ezen belül a régió zsidóságának, a vészkorszak történetének tárgyilagos tanításában végzett munkájáért, objektív cikkeiért, írásaiért.

Nagymegyer Város Önkormányzata – a Holokauszt megemlékezések megszervezésért, a zsidó közösség emlékének méltó ápolásáért.

A tatabányai Szenes Hanna Magyar Izraeli Baráti Egyesület javaslatára:

Siroki Zoltán – a Tatabányai Szénbányák nyugdíjasa. Tisztességgel, becsülettel felnevelt nyolc gyermeket. Nagyszerű családapa. Sokat tesz a keresztény és zsidó emberek közötti barátságért. Megingathatatlan bibliai alapo-

kon álló hite, tiszteletet és megbecsülést vált ki környezetében. A Szenes Hanna Magyar Izraeli Baráti Egyesület aktív és megbecsült tagja. 80 éves kora ellenére aktívan, lelkesítően és odaadóan vesz részt az egyesület munkájában. Élete példamutató minden fiatal számára!

A Rimaszombati Zsidó Hitközség javaslatára:

Zsélyi Katalin – a rimaszombati Tompa Mihály Gimnázium tanára, a Városi Művelődési Központ munkatársa. A történelem oktatása, a zsidó kultúra és hagyományok megőrzése, bemutatása terén végzett odaadó munkája elismeréseként. ■

ph

A leghosszabb harminc másodperc (2014. július)

Izrael térképe megváltozott. Az ország körzetei az északi Galil, a tengeri sáv, emellette a Somroni és Judeai hegyek, délre a Negev és a legdélebbi Eilat, ezek az ismert jelző pontok. A napokban az ország körzetei a Gázai sávól levő távolság szerint vannak elosztva, illetve aszerint, hány másodperce van az embernek, míg a riasztó szól, hogy védett területre sikerüljön szaladnia, mikor Gázából kilőnek egy rakétát izraeli terület felé.

A mi városunk, Ashkelon 30 másodperc messziségre van a gázai rakéták kilövésétől. Mikor a szirénák nappal vagy éjjel megszólalnak, 30 másodperc választ el minket a veszélytől. A törvény 1990 óta előírja, hogy minden azóta épült házban egyik szoba biztonsági szoba legyen, ahol a betonfalak, vasajtó és vas ablakvédő megfelelő biztonságot nyújtson.

Gázában nincsenek biztonsági szobák és nincsenek óvóhelyek. Nem azért mert ők úgy gondolták, hogy ez felesleges. Azért nincs, mert a Hamasz elko-bozta a cementet meg a vas traverzetek, amelyeket Izrael szállít nekik, hogy rendes lakásokat építsenek. A Hamasz az elkobzott építőanyagokkal sok kilométeres alagutakat épített, hogy azokból tudjon Izrael ellen terrorcselekményeket végrehajtani.

A mindennapi élet teljesen megváltozott. Akinek nem muszáj elmenni otthonról, nem megy. Tíz nap óta én is csak kétszer mentem ki a házból, elszaladtam a közeli szupermarketba bevásárolni. Munkahelyeken, ahol van, biztonsági szoba vagy óvóhely, ott próbálják folytatni a megszokott rutint, de sok nehézséggel. Sokan otthon maradnak a gyerekek mellett, sokan tartalékos katonák és behívták őket katonai szolgálatba.

A katonaszédünk unokái, három kisfiú: a legkisebb 5, a nagyobb 11, a legidősebb 14 éves. Mikor a nagyszülőkhöz jönnek látogatóba, mindig átjön-

nek hozzánk, megvan az nappali szobában az ő csokoládé és más édesség kincstárjuk. Kedves barátunk, Andris elnevezte őket "csoki kommandó"-nak. A konyhai fiókból kiveszik a nylon zacskókat és megtöltik finomságokkal. A legkisebb, Ofek, nagy szakértő a számítógépes játékokban és sokszor hosszú ideig nagy lelkesedéssel játszik.

A héten, mivel a szülők munkában voltak, elhozták őket a nagyszülőkhöz. A kis Ofek rögtön átszaladt hozzánk. Takarítás közben voltam, pont a padlót mostam. Ofek leült a fotelba és nézte, hogy haladok a munkával, megkérdezte: "Orna, mi lesz, ha most elindul a riasztás, a biztonsági szobába kell szaladni és te pont felmosod a padlót? El fogok csúszni a nedves padlón és nem érek be időben, a szobába". Megdöbentem, hogy min jár az esze és rögtön megnyugtattam, hogy ha kell szaladni, vigyázni fogok rá. A padló megszáradt, a szőnyeg is a helyére került és Ofek bement a biztonsági szobába ahol a számítógép van. Ez a dolgozószoba ahol a számítógépek, a könyvespolcok meg az íróasztal van. Ofek leült a géphez és megkért, hogy maradjak vele, mert talán "elfelejti", hogy kell játszani. Mikor ajánlottam neki, hogy menjük ki a csoki kincstárba azt válaszolta: "Te tudod, hogy én mit szeretek, ma te hozzád csokit ide nekem".

Az idősebb unoka, Niv is átjött. Ő hősnek próbálta mutatni magát, ami jó, mikor a riasztás volt nyugodtan be-

jött a biztonsági szobába. Születésnapjára megkapta anyukája régi mobilját rögtön áttelefonált a nagypapájának és közölte, hogy nálunk vannak bent a biztonsági szobában. Mikor ki lehetett menni, rögtön leült a televízióhoz a híreket követni.

Elszomorító, hogy gyerekeknek ilyen fiatal korban meg kell tanulni az önvédekezést, ahelyett, hogy a nyári vakációt élveznék, azt számolják, hogy hány-szor szaladtak a védett helyekre. Fiatalabb és idősebb gyerekek Shderotban és környékén 14 éve ebben élnek. Ők 15 másodperc messziségre vannak a gázai rakétáktól. Megtanulták, hogy mikor kimennek otthonról iskolába, vagy barátokhoz úgy tervezik az utat, hogy az utcai védett helyiségek mellett menjenek. Megtanultak rekord gyorsasággal fürödni, mert hátha riasztás lesz.

A megoldást a politikusokra hagyom. Senki se fut a csatatérre, ha nem muszáj. A mai helyzet nem hagyott más választást mivel az ország déli része megállás nélküli fenyegetés alatt van. A jőző években ész nem fogja fel, hogy miért kell a határ mindkét oldalán elvenni a gyerekektől a boldog gyerekkorukat és olyan életmintát elfogadni, ahol a félelem uralkodik.

Már második hete hogy itthon ülök, mindig keresek valami elfoglaltságot. 2 szekrény tartalmát kipakoltam, szortíroztam, átrendeztem, kitaraktam. Egyik barátnőm elkezdett horgolni, a másik rendet csinált a régi számlák és iratok között, a harmadik süt-főz, mindent befagyaszt mert csak ketten vannak otthon. Senkitől se hallottam, hogy egy jó könyvet olvasott, mert nem lehet koncentrálni pedig mindegyikünk szorgalmas olvasó. Maximum az újságot átnézzük tudva, hogy a reggeli számban csak régi hírek vannak.

Akármilyen nehéz és komplikált a helyzet mindegyikünk reménykedik, hogy hamarosan a konfliktus megoldódik. Nem kell különleges fantázia ahhoz, hogy elképzeljünk egy virágzó Közel-Keletet. Az alapja megvan, de sajnos szélsőséges fanatikusok letiporják a reménység rügyeit, kivágják a gyökereit. Nekünk Izrael az egyetlen országunk, itt akarunk élni békés szomszédságban és otthonot biztosítani akárhol élő zsidóknak. ■

Orna Mondschein

EGY ÉV IZRAELBEN

Dr. Paszternák András útinaplója

XXXIV. rész Jelentés a Negba utcából

(2011. szeptember 20.)

Számos téma felé elkalandoztam az utóbbi időben: utazások, esküvők, gondolatok, ideje visszatérni szűkebb otthonom, a Negba utca környékére. A fehér alapon zöld, este világító utcanév táblákat zöld alapon fehér betűkre cserélték. Kb. másfél hete reggel kilencig a 61-es busz rövidített (a korábbi busz-reformnak megfelelő) útvonalon közeli megállóig az Amidar végállomást. Délután már a hosszabb kerülőúton jutok haza. Természetesen, mint mindenben itt Izraelben, ezen a téren is akadnak kivételek. Egy-egy busz azért elhúz jobbra a Yarden utca felé a nap kezdetén, teljesen váratlanul.

A buszmegállóban, ahol hazafelé leszállok, van egy csuda fotós bolt, az óriási kirakat tele mindenféle kutyával, képkeretekkel, gyakran megállok előtte nézelődni. A szemben lévő élelmiszer boltnál és zöldségesnél minden reggel szemtanúja vagyok az árufeltöltés sajátos, kevéssé sem leplezett eljárásainak, no ezekben a kereskedelmi egységekbe se tértem még be az élmények alapján vásárlóként.

A Bar-Ilan Egyetem kapujában két koldus néni vívja harcát reggelente, este hazafelé már csak a nap győztese van szolgálatban. Az egyiknek saját széke van, melyet éjszakára lezár egy biciklilakkal, a másik pont a fordulóban áll. Komoly bevételekre lehet itt szert tenni, ha az oktatási szünetben is megéri a bejáratnál kéregetni. Mindemellett van itt még elhelyezve vagy 8-10 cödőkó (adománygyűjtő) persely is.

(2011. szeptember 22.)

Vannak dolgok, amikre nagyon vár az ember. Aztán mikor eljönnek, egyszerűen csak azt vesszük észre, hogy tőlünk független dolgok miatt, semmi sem úgy alakul, ahogy elterveztük, ahogy egyszerűen végiggondoltuk, ahogy lepörgettünk az agyunkban minden másodpercet előre.

Kb. két hete egy vasárnap reggel lelkesen jött a főnök, hogy az egyetemünk is csatlakozott idén az izraeli Kutatók Éjszakájához, s laborlátogatás lesz nálunk. Kutatók Éjszakája, bevallom, ki-

csit elmosolyodtam, persze csak magamban. Arra kért, készítsek egy posztert, amelyen bemutatom a mikroszkóp működését, amivel dolgozom. Pár óra múlva az asztalán volt a prezentáció első változata. Lecseréltette a logókat a legújabbakra, kért még egy-két felvételt, aztán csütörtökig nagy csend volt. Reggel beszaladt, s kérdezte, mikor kapja meg a posztert, mert időben ki akarja nyomtatni, 20 perc múlva postáztam.

Persze, oktató Kispaszi rögtön felpörgött, azon merengtem az otthoni középiskolai Nanomozzaikból mit lehet felhasználni a látogatók informálisabb ismeretterjesztéséhez.

A kampuszt már tegnap elkezdték feldíszíteni, zászlók, információs pultok kerültek mindenhová, táblák, nyilak jelentek meg mindenfelé. Léggömbök ezrei díszítették a tereket. A bejáráshoz közel ásatási területet alakítottak ki egy nagy homokkupac segítségével. A biológusok állatokkal készültek, volt kicsibe-simogató, hullós terráriumok, kémiai-fizikai standok, előadások, bemutatók. Öt óraker megnyíltak a kapuk és szó szerint elkezdték özönlöni az emberek, arabok, zsidók, fiatalok, kisgyerekes családok, idősek. Egymás mellett álltak az ortodox kípás fiatalok, palesztin kendős lányokkal, s tátott szájjal nézték az irodai-szobatársaim látványos kísérleteit.

Az első hideg-zuhany délután jött, amikor a főnök közölte, hogy elromlott az intézet poszternyomtatója, de ha akarok, ad pénzt és elmehetek nyomtatni. Mindjárt nyakamba veszem Tel-Avivot, s elindulok Copy Generalt keresni a program előtt három órával. Hmm, nyeltem egy nagyot, legyintettem, megoldom poszter nélkül. Szarvason voltak ennél nehezebb oktatási feladatok is mindenféle nélkül. Ahogy közeledett a Kutatók Éjszakája, ismételten összefutottam vele. Megkérdeztem, hogy tartunk laborlátogatást, ha nincs világítás, s 19 óraker már sötét van? Mélyen a szemembe nézett, s azt mondta: „Itt Izraelben azt szoktuk mondani, hogy majd meglátjuk akkor! Legyek nyugodt.” Persze azért ismét kihívta a villanyszerelőket. Fel-le kapcsolgatták a biztosítékot, majd ismételten önelégült arccal, mo-

solyogva jöttek jelenteni, hogy működik, s felfelé mutogattak a neonokra. Láttalak én már így mosolyogni – nyugtáztam magamban. Öt perc múlva ismét lent volt a biztosíték.

Kutatók Éjszakája az volt nálunk, igazi éjszaka, tők sötétben. 10 emelete van az új nanoközpontnak, minden emeleten 3 szekció, azaz 30 egységből pont nálunk van csak probléma az árammal. Nanotechnológiával foglalkozunk, aztán egy kapcsolószekrény kifog rajtunk.

Végül az a kompromisszum született, hogy a 18:15-ös látogatást megtartjuk, a többit lemondjuk. Ha neked mindegy, nekem is – tártam szét a kezem. Valahogy sosem érttem az először lelkesező, majd exponenciálisan lecsengő hozzáállású embereket.

Jött az első csoport, a rövid bevezető után átvettem őket, az egyik látogató fordított angolról héberre. Végigkalandoztunk a méretskálán, egészen a nm-ig, ahol a pásztázó alagútmikroszkóp volt, vágunk atomi léptékben hegyes tűt, bekukucsáltunk a készülék belsejébe. Pörögtem ezerrel, aztán ennyi, vége, mert besötétedett. Zseblámpás telefonommal lement még a bemutató a főnök gyerekeinek, s 19 körül befejeztük kilenc helyett.

Ez volt az izraeli mélypont, olyan érzésem volt, mint amikor az ember kinyitja a szülinapi ajándékát, s egy gyapjúzoknit vagy pizsamát talál a csomagban.

Hát ez volt az első izraeli Kutatók Éjszakája a Bar-Ilan Egyetemen. Jelenem, pályát tévesztettem, egy jó villanyszerelő nélkül a nanotechnológus sem tehet sokat. Most megyek, s megeszek mindent, amit tegnap Ági néni és Smuel bácsi csomagolt (tojásos lecsó, gombafelfújt, krokett, szarvasi csokikrém, kakaós kalács) a kellemes Bnei Brak-i látogatásom végén.

Jó hétvégét, jó Szombatot!

Dr. Paszternák András Izraelben átélt kalandjai immár könyv formájában is olvashatók. A Kék-fehér hétköznapokat keresse a KZsH titkárságán és a facebook.com/izraelkonyv oldalon. ■

Feuerstein Azriel:

KELJFELJANCSI

10. fejezet 7. rész

Az Oberscharführer dühösen, ament lefelé, közben nem szűnt meg morogni a bajusza alatt.” Nincs jogom, büdös zsidók, én majd megmutatom nekik...” meg voltam győződve, hogy ezen túl majd minden alkalommal ki fog szűrni, de ez valamilyen oknál fogva nem történt. Talán rossz arcmemóriája volt.

11. fejezet 1. rész

Ez után az esemény után az a fiú, aki húsz ütést kapott, és én is, a betegszobában maradtunk, nem mentünk munkára. Az orvos szerint nem kaptam agyrázkódást, de a fejem forgott egy kicsit és a bal fülemre egyáltalán nem hallottam. Ez pár nap múlva javult, de azóta a hallásom mind a két fülemre rosszabbodott. A fiú állapota, aki az ütéseket kapta, komolyabb volt, ő a betegszobában maradt, azt hallottam, hogy visszavitték Auschwitzba. A kassai orvos, Józsi, mesélte nekem, hogy ismeri az apámat, és ha túl nehéz lesz, jöjjen be, ad nekem egy pár nap betegszabadságot. Az ezzel járó veszélyt nem kellett, hogy elmagyarázza, mind a ketten tudtuk, hogy az időnkénti német „orvosi bizottság” szelekciója minden betegségnél veszélyesebb. Adott nekem egy pár vitamin tablettát is és figyelmeztetett, hogy meg ne mutassam senkinek. Ezek fekete, hatalmas és borzalmas ízű tabletták voltak, kaptunk is egyszer, de sokan eldobták, mert nem hittek a németeknek. Józsi azt mondta, hogy igenis segítenek és talán segíteni fognak abban, hogy a bokáimon lévő sebek gyorsabban gyógyuljanak. Kértem, hogy küldjön vizsza a munkába, mert tudtam, hogy a „suszter” ellenőrző időnként a betegszobát, gondoltam, egészségesebb lesz, ha nem találkozunk.

Az új építési munkát jókedvűen kezdtük el. Maga az a tény, hogy a németek menekülteket várnak a keleti frontról és lakóhelyet kell, hogy készítsenek nekik, reményt adott. Pár heti késéssel megtudtuk azt is, hogy az amerikaiak és az angolok partra szálltak Franciaországban és evel megnyitották a rég várt második frontot 1944. június hatodikán. Ez is erősítette a reményt, hogy a háború

már nem tarthat sokáig. Doktor Fischbein biztos volt benne, hogy mi nem sokára találkozunk a szüleinkkel és ő a szeretett feleségével és a három éves lánykájával, mindez új erőt öntött belénk. A doktor a magyar munkaszolgálatban volt, szabadságra érkezett Ungvárra, pont a deportálás idején, és ahelyett, hogy visszament volna az egységéhez, a családjával Auschwitzba jött. Nem kérdeztük sem őt, sem magunkat, hogy komolyan gondoljuk-e, hogy még meglátjuk szeretetteinket, ha a családokról beszéltünk, soha se jött szóba más lehetőség, mint az, hogy a háború végén mind találkozunk és minden úgy lesz, ahogy volt. Én magam is, amikor a kéthetenkénti szabad vasárnapokon elvonultam egy magányos sarokba a tábor sarkában lévő forráshoz, hogy egy kicsit visszaidézzem az otthoni emlékeket, nem gondoltam a szüleimre úgy, mint akik már nem élnek, és csak az fáj nekem, hogy ha haza gondolok, többet gondolok az ebédekre és a kalácsokra, mint rájuk. Most, ahogy ezeket a szavakat leírom, nincs erre más magyarázatom, mint az, hogy dacára annak, amit láttunk és átélünk, mi még mindig normálisak voltunk egy őrült világban.

Térjünk vissza az építéshez. Érezhető volt, hogy a munka sürgős, mert mindennapi volt a magas rangú tiszték látogatása, akik az öröket ösztökéltek, ezek a mesterekre kiabáltak, akik a kápókat lökdösték, akik minket ütöttek. Mindez fokozta ugyan a munka ütemét, de ezzel együtt a balesetek és a halálesetek számát. A munka még mindig fontos volt, annyira, hogy ha valaki a verés miatt nem volt képes dolgozni, megrótták a kápót. Először a terepet kellett leegyenésíteni és a földet csillékkal szállítani. Aznapi, amikor visszatértem a munkába, hiába kerestem Fischert, a kámeámat és tényleg, sínátvitel közben a balkezem gyűrűs ujjá egy szikla és a sín közé szorult. Borzalmasan fáj, de csak este mentem vele a betegszobába, természetesen vacsora után. Doktor Józsi kenőcsöt adott rá, bekötötte az ujjam görbe a mai napig. Másnap már nem engedtem el Fischert a szemem elől. Ő látta, hogy új betonkeverő gépet hoztak, mindjárt

odament a főmesterhez és bejelentette, hogy ő szakértője ezeknek a gépeknek, ami véletlenül igaznak bizonyult. Én a homokot hordtam a keverékbe és ez nem volt rossz munka.

Először tizenöt házának a beton alapját öntöttük ki, miután az ács munkát a mesterek végezték. Ezekben az alapokban körül kilencven centiméterre egymástól lyukak voltak az oszlopok számára, amelyek a falak és a tetők támaszai voltak. Ezek az oszlopok huszonötször harminc centi nagyságú téglából állottak, amelyeknek a két oldalán, a hátán és az elején ferdén vágott sínszerű hézagok voltak a falat alkotó téglák számára és a közepükön lyuk az épületvas és a beton részére. A munka úgy ment, hogy ezekbe a sínekbe belehelyeztek egy kilencven centi hosszú, harminc magas és öt centi széles téglát elől, hátul ezek voltak a fal külső és belső részei. Az eredeti terv az volt, hogy a két rész közötti vagy tíz centis hézagot földdel töltik meg, de azután úgy határoztak, hogy mivel a munka sürgős, a levegő is eléggé szigetel majd. Erre a két téglára rácsaptak egy kis maltert, amelyet csak a fal külső és a szoba felé eső rész belső oldalán kellett elsimítani. Amikor a fal elérte a két és fél méter magasságot, az oszlop közepén lévő lyukban lévő vasakra betont öntöttek és ez az építmény támogatta a második emeletet. Az egész procedúra rövidebb volt, mint ez a magyarázat és nagyon jól festett. A belső falak hasonló módon készültek, azzal a különbséggel, hogy ezek csak egy ilyen téglából állottak. Mivel ezekre a falakra nem jött malter, ügyelni kellett arra, hogy a téglák között lévő malter egyenes legyen és a téglák tisztán maradjanak. Itt én vettem a kezembe a kezdeményezést. Láttam egy keskeny kis malterkanalat és kitaláltam, hogy ennek a feladata a téglák közötti malter elsimítása. Láttam, hogy Fischernek, aki közben már kőművesnek lépett elő, akinek – természetesen – én voltam a segítségem, elég téglája van, vettem egy veder vizet, rongyokat, a malterkanalat és elkezdtem elsimítani a téglák között lévő fugákat és lemosni a kicseppent maltert a téglákról. Szerencsémre, ahogy egy falat befejeztem, pont jött a főmérnök a főmesterrel. Nagyon tetszett nekik a munkám, Fischer más segítséget kapott engem pedig kineveztek, mint „Fugenmeister”-nek. ■

Folytatása következik...

Löwinger Mancsi szakácskönyvéből

Rosh Hásháná 5775

Rosh Háshánákor 5774-ben mint minden évben az újságokban közölték neves jósek jóslatait az 5774-es évre. Szkeptikus vagyok a jósek tehetségével szemben és inkább annak a szlogennek hiszek, amely mondja, hogy mióta a Szentélyt lerombolták a proféták, nem profétálnak, a csillagjósek csak megtévesztik hívőiket.

A tavalyi újságban a csillagjósek egy része "látta" a csillagokban, hogy az 5774-es évben az izraeli-arab konfliktus tovább folytatódik, de nem lesz komoly összecsapás, és ha mindkét részről a politikusok jól cselekednek, akkor a konfliktusok jól cselekednek, a konfliktust meg lehet oldani. Ebből persze azt lehet érteni, hogy a jós úgy fogalmaz, hogy lerázza magáról a felelősséget. Az ő csillagjai "látták" a valóságot, de a politikusok nem, és ha mégis történik összecsapás vagy háború, a jósek, nem felelősek. Azon kívül jósoltak fellendült gazdaságot, sok új bevándorlót, pár politikai botrányt, Nobel-díjat és nemzetközi sikert sportban és művészetben. Ezek többnyire megvalósultak, de egyik jós tudta megjósolni a nyári izraeli-palesztin konfliktust és annak az eredményeit.

A bevezetés tanulsága nem a jósek ellen van, hanem arra int, hogy mennyire óvatosnak kell lenni, mikor programot tervezünk, mert a valóság minden

képzeletet meghalad. Például július-augusztusra két fő programom volt. Az egyik lakásfestés, a másik új, érdekes recepteket kipróbálni. A festés elmaradt, az új receptek kipróbálását csak részben tudtam végrehajtani mivel néha egyik másik hozzávaló hiányzott, de a rakéták miatt nem lehetett eljutni a szupermarketba.

Most az 5775-ös év előtt állunk, reméljük, hogy az ünnepek csendesen, békésen fognak eltelni, és a szeretettel várt vendégekkel együtt élvezzük a bőséget, amelyet az ország megad nekünk. Reméljük, hogy a földműveseknek sikerül a terméket piacra hozni. Most jönnek az őszi gyümölcsök: a gránátalma, a datolya, a citrusfélék, az őszi almák és körték, a friss méz és más finomságok, amelyek jellegzetesek az ünnepekre. A gránátalmának 613 magja jellemzi a zsidóságot 613 micváját, a datolya is áldást jelképez, a mézzel boldog

és édes évet kívánunk. A Rosh Hásháná-i Kidushoz a barheszt mézbe mártjuk. Nincs finomabb mint a saját sütési barhesz, a kalács.

Ünnepi kalács

Hozzávalók: 1 kg liszt, 5 dkg élesztő elmorzsolva 1/2 pohár langyos vízben vagy tejben, 4 evőkanál cukor, 1 kávéskanál só, 1 tojás, 1 1/2 pohár langyos víz, 1/4 pohár olaj.

Készítése: A mixer tálban összekeverjük a lisztet, cukrot és lassan hozzáadjuk a felfutott élesztőt, a tojást, az olajat és a vizet. A sötét dagasztás utolsó fázisában adjuk hozzá. A dagasztás végén lehet hozzáadni mazsolát vagy törött diót. 1 órát hagyjuk pihenni, míg duplájára kel. Elosztjuk 2 cipóra. Egyikből kb. 60 centiméteres rudat sodrunk maga körül gömbölyűre, a másik feléből 3 rudat sodorunk, a végeit összefogjuk és megfonjuk. Miután elkészültek sütőpapíros tepsiben még 30 percig hagyjuk kelni. Megkenjük tojássárgájával, megszórjuk szezámmaggal. Előmelegített sütőben 60 percig barnára sütjük.

Sháná Tóvá! ■

Orna Mondschein

Megemlékezés a diószegi zsidó temetőben

Első alkalommal emlékeztek a Soá áldozataira 2014. június 15-én, vasárnap Diószegen. Az emlékünnepségre a város zsidó polgárai elhurcolásának 70. évfordulóján került sor. A temetői megemlékezést Eva Sudová vezette. Elsőként Szabó Antal, polgármester szolt a jelenlévőkhez.

Beszéde tartalmán sokan csodálkoztak. A város nevében bocsánatot kért azok bűneiért, akik az uralkodó hatalommal együttműködve haláltáborokba küldték polgártársaikat. Bocsánatot kért az áldozatok utódaitól és a zsidó közösség minden tagjától. Ezt követően Lancz Roland felidézte a diószegi zsidó családok történetét szlovák nyelven, majd Hildegard Pokreis magyarul szolt a témával kapcsolatos új ismeretekről.

Beszédet mondott Avital Gershon, Izrael Állam Szlovákiai Nagykövetségének konzulja.

Ezután felolvasták a Holokauszt áldozatok névsorát, majd a hagyományos gyertyagyújtás következett. A menórán az első gyertyát Baruch Mayers, pozso-

nyi rabbi, a másodikat Avital Gershon konzul asszony, a harmadikat Ladislav Schrage Pozsonyból, akinek nagyapja itt van eltemetve, a negyediket Jaroslav Franek, a Szlovákiai Zsidó Hitközségek Szövetségétől, az ötödiket Deutsch Rozália túlélő, Galántáról, a hatodikat Szabó Antal polgármester, a hetediket pedig Lancz Roland gyújtotta meg minden áldozat nevében. A gyertyagyújtás után Kaddist mondtak, majd Baruch Mayers elénekelte az El male rachamimot. A jelenlévők elhelyezték az emlékezés köveit a Holokauszt emlékművön. Eva Sudová mindenkit meghívott az Inovatech Kultúrközpontba, az Ismert diószegi zsidó családokról szóló előadásra. Itt érdekes dolgok

hangzottak el neves zsidó személyiségekről: báró Diószegi Kuffner Károlyról, Dávid Wolnerről, Lempická Tamarráról, Pfeffer Oszkáról, Bott Raulról és családjukról. Az előadás után kóser frissítővel vendégelték meg a jelenlévőket. Majd kötetlen beszélgetésen emlékeztek a város ma már nem létező zsidó közösségéről.

Ezúton is szeretném megköszönni Diószeg városának, élén Szabó Antal polgármesterrel, a Galántai Hitközségnek Fáhn Béla vezetésével az önzetlen segítséget. Köszönet illeti az önkénteseket és a többi segítőt, munkájuk nélkül nem jöhetett volna létre ez a megemlékezés. Köszönöm a város polgárainak, akik jelenlétükkel megtisztelték az elhurcoltak emlékét, remélem, a jövőben is találkozunk majd hasonló rendezvényeinken. ■

Lancz Roland

Emlékül Marikától – Miriam Neiger Fleischmann kiállítása a Duna Menti Múzeumban

Miriam Neiger Fleischmann festőművész kiállításának megnyitójára 2014. szeptember 12-én került sor a Duna Menti Múzeumban. Az emlékül Marikától című tárlaton megjelentek a város, a múzeum, a hitközség vezetői, a művész barátai és számos érdeklődő. A megnyitó után Szabó Csekei Tímea művészettörténész ismertette Mirjam életpályáját, szolt a kiállított alkotásokról. Ezt követően a festő maga elmagyarázta az általa készített instal-

áció tárgyainak eredetét, jelentését, Édesanyja kiállítására Komáromba érkezett Lior Neiger Bostonból, akinek erre az alkalomra készített kisfilmjét is megtekinthette a közönség. Végül a művész és támogatói megvendégelték a résztvevőket.

A kiállítás a Komáromi Zsidó Hitközség támogatásával valósult meg. A tárlat október 30-ig látogatható. ■

PZs

Emlékül Marikától

A kiállítás címe egy fénykép hátoldalán olvasható kézírás. A fényképet a művész édesapja őrizte meg. Ez a fotó az egyetlen emlék, ami megmaradt róla, mivel 1944-ben 10 évesen Komáromból Auschwitzba deportáltak. A jelenlegi kiállítás neki állít emléket. Marikának, és mindazon komáromi zsidónak, akiket a hetven évvel ezelőtti kegyetlen időszakban hurcoltak el és gyilkoltak meg.

A közép-európai zsidó örökség és a holokauszt két meghatározó tényezője, formálója Miriam Neiger-Fleischmann művészetének. A Jeruzsálemben élő, időnként Komáromban is alkotó művész, aki holokauszt-túlélők gyermeke, megpróbálja összekötni családi gyökereinek és közösségének elszakadt szálait. Installációjában, amely a kiállítás része, mintegy mozaikként helyezi egymás mellé a komáromi zsidó temetőből való sírkőtöredéket, a város életébe szervesen bekapcsolódó zsidó hitközségre utaló magyar-héber nyelvű imakönyveket, valamint a múzeum gyűjteményéből válogatott tárgyakat. Mindezek a komáromi zsidóság 1944 előtti virágzó életére utaló töredékek, melyek jelentéssel bírnak. A két darab óra az idő múlására utal. Közülük az egyik az asztalon látható; az egykor a Jókai utcában működő órás, Wohlberg Dávid, műhelyében készült. Az órásmestert szintén deportálták. A hálóra kifeszített talesz az áldozatok, az elhurcolt zsidók jelképe. A faragott szék, amely nem egy zsidó rituális tárgy, Miriam értelmezésében a zsidók és nem zsidók békés együttélését szimbolizálja. Az ágyúgolyók, a dob, a kulcs, a törött gertya az 1944-ben bekövetkezett tragédiára emlékeztetnek, a megszállás traumájára, a deportálások, kivégzések okozta sebekre. Arra a pillanatra, amikor Ady szavaival élve a „bélyeges sereg” egy-egy tagja

„rádőbben: nincs visszaút,

s elviszik őt az „Arbeit macht frei”-ba.”

-ahogy Miriam Neiger-Fleischmann, a költő fogalmazza meg *Hogy tudnék...c.* versében. Ez a vers négy – héber, angol, szlovák és magyar – nyelven vászonra festve alkotja az installáció háttérét. Az első vershez kapcsolódó installációt 2010-ben a budapesti Magyar Zsidó Múzeumban Yehuda Amichai *A zsidó időbomba c.* verséhez készítette. A verset itt is különböző tárgyak – komáromi sírkő, pesti gettóból való kövek és a zsinagóga padderabjainak – töredékeivel ötvözte.

Az angyal a Mirjam imádságos könyv péntek esti imáját juttathatja eszünkbe, amely valószínűleg gyakrabban hangzott el abban az időben a zsidó otthonokban: „...Szombat angyalai könyörögtek értünk az Úr előtt! Hozzatok nyugalmat!”

Mégis az életről szól ez a kiállítás. A *Hogy tudnék... c.* vers folytatásában is felvillan a fény:

„Nagymama tekintete mered rám a magasból,
akár egy világítótorony fényt hint a sötétbe,
és igazgatja lépteim.”

Ugyanez a fény jelenik meg a művész legújabb alkotásán, amelynek címe *Marika: Jeruzsálem siratása*. A képet a Duna Menti Múzeum képtárában látható Feszty Árpád festmény ihlette. A kép előterében álló kislány alak az elhurcolt nővért, Marikát idézi fel. Az alakját kiemelő fehér kontúrok szinte angyallá varázsolják.

Körben a falakon tizenkét Jeruzsálem-kép látható, topográfiai módszerrel megfestve. A sorozat érdekessége, hogy ezek a művek Komáromban születtek, a festő Komáromból nézett Jeruzsálemre. Fentről, madártávlatból, „mintha a lelkem repülne”- mesélte el Miriam a kiállítás készítése közben. A lélek háborgásait zaklatott, centrifugális kompozíciókban fogalmazta meg. Itt-ott felvillan egy ház, hegy vagy éppen egy torz arc. Élénk színei – a ragyogó sárgák, az égő pirosak – azonban legyőzik képeinek mozgalmasságát, feszültségét.

A költözés, az úton levés, az állandó nyugtalanság az, ami közös Miriamban és fiában, Lior Neigerben. Az anya installációjával szemben látható fia videó projektje. Lior három részes videómontázzsal mutatja be családjá gyökereit, Komárom és Jeruzsálem összefonódását édesanyja költészetében és festészetében egyaránt. Megható képsorok, melyeken a jeruzsálemi tájban egyszer csak feltűnnek a komáromi motívumok. Az egymással szemben elhelyezett két installáció jelképezi és képviseli a folytonosságot és a jövőt: az alkotó jelenlétet. ■

Szabó Csekei Tímea

Na pamiatku od Mariky – výstava Miriam Neiger Fleischmann v Podunajskom múzeu

Dňa 12. septembra 2014 sa konala vernisáž výtvarníčky Mirjam Neiger Fleischmann v Podunajskom múzeu, na ktorej sa zúčastnili vedúci predstavitelia mesta, múzea a náboženskej obce, priatelia umelkyne a mnoho záujemcov. Po úvodných slovách historička umenia Tímea Cseke Szabó predstavila životnú cestu Mirjam i vystavené diela. Následne aj sama umelkyňa hovorila o pôvode a význame predmetov svojej inštalácie. Pri príležitosti vernisáže navštívil Komárno

aj jej syn Lior Neiger z Bostonu, ktorý obecnstvu predstavil aj svoj krátky film, zhotovený osobitne na túto príležitosť. Na záver sa konalo pohostenie, ktoré vďaka svojim sponzorom poskytla sama umelkyňa.

Výstava bola inštalovaná s finančnou podporou Židovskej náboženskej obce v Komárne. Sprístupnená je do 30. októbra. ■

PZS

Na pamiatku od Mariky

Názov výstavy možno čítať na zadnej strane jednej dávnej fotografie, ktorú si uchoval maliarkin otec. Fotografia s Marikiným rukopisom je jedinou pamiatkou, ktorá po nej zostala, pretože ju v roku 1944 ako 10-ročnú deportovali z Komárna do Osvienčimu. Výstava je venovaná jej pamiatke. Pamiatke Mariky a všetkých komárňanských Židov, ktorých v krutom období pred 70 rokmi odviekli a zabili.

Stredoeurópske židovské tradície a holokaust sú dve determinujúce činitele, formujúce umenie Miriam Neiger-Fleischmannovej. Umelkyňa, žijúca v Jeruzaleme a občas tvoriaca v Komárne, je dieťaťom ľudí, ktorí prežili holokaust. Pokúša sa spojiť pretrhané vlákna svojich rodinných koreňov a svojej komunity. Autorka vo svojej inštalácii, ktorá je súčasťou výstavy, vytvára akoby mozaiku z predmetov, ktoré kladie vedľa seba – zlomok náhrobného kameňa z komárňanského židovského cintorína, maďarsko-hebrejské modlitebné knižky, poukazujúce na židovskú náboženskú obec, organicky zapojenú do života mesta, ako aj predmety, ktoré vybrala zo zbierkového fondu múzea. To všetko sú zlomky, poukazujúce na kvitnúci život komárňanského židovstva pred rokom 1944 a sú nositeľmi istého významu. Hodiny poukazujú na plynutie času. Tie, ktoré sú na stole, pochádzajú z dielne hodinára Dávida Wohlberga, ktorý kedysi pôsobil na Jókaiho ulici. Jeho tiež deportovali. Tales, napnutý na sieť, symbolizuje obeť, odvečených Židov. Vyrezávaná stolička, ktorá nie je židovským liturgickým predmetom, v Miriaminom ponímaní odkazuje na mierové spolunažívanie Židov a Nežidov. Delové gule, bubon, kľúč, zlomená sviečka – predmety, ktoré možno vidieť v inštalácii, pripomínajú tragédiu z roku 1944, traumy okupácie, rany spôsobené deportáciami a popravami. Moment, keď ten-ktorý člen – použijúc výraz maďarského básnika Endre Adyho – „označkovanej armády“

„... si uvedomí, že cesty späť niet a odvezú ju do „Arbeit macht frei“

– ako to vyjadrila vo svojej básni Ako by som mohla... poetka Miriam Neiger-Fleischmannová. Táto báseň, napísaná na plátne v štyroch jazykoch – hebrejčine, angličtine, slovenčine a maďarčine – tvorí pozadie inštalácie. Nie toto je prvá inštalácia, ktorú autorka realizovala k básni. V roku 2010 vytvorila v Židovskom múzeu v Budapešti inštaláciu k básni Yehuda Amichaia Židovská časovaná bomba, v ktorej taktiež skĺbila zlomené predmety – komárňanský náhrobník, kamene z peštianskeho geta a fragmenty lavíc zo synagogy.

Anjel nám môže pripomínať piatkovú večernú modlitbu

Mirjaminej modlitebnej knižky, ktorá pravdepodobne častejšie odznela v tej dobe v židovských domovoch:

„...Anjeli soboty, modlite sa za nás u Pána! Prineste nám pokoj!“

Táto výstava je však predsa len o živote. Aj v pokračovaní básne Ako by som mohla... zablyсне svetlo:

„Pohľad starej mamy sa na mňa upiera z výšky ako maják, vysiela lúče svetla do tmy a vedie moje kroky.“

To isté svetlo sa objavuje aj na najnovšom obraze autorky, ktorý má názov Marika: Oplakávanie Jeruzalema. Toto dielo je inšpirované obrazom Árpáda Fesztyho, ktorý je vystavený v obrazárni Podunajského múzea. Dievčatko, stojace v popredí autorkinej malby, evokuje deportovanú sestru Mariku. Biele kontúry okolo jej postavy ju takmer premenili na anjela.

Na stenách okolo je 12 obrazov Jeruzalema, ktoré sú namalované topografickou metódou. Zaujímavosťou tohto cyklu je, že sa zrodili v Komárne, maliarka sa z Komárna dívala na Jeruzalem. Zhora, z vtáčej perspektívy, akoby „letela moja duša“ – spomenula Miriam počas prípravy výstavy. Poryvy duše vyjadrila v nepokojných, centrifugálnych kompozíciách. Tu a tam sa objaví nejaký dom, kopec či práve akási znetvorená tvár. Jej živé farby – žiarivé žlté, horiace červené – však zdolajú dynamiku a napätie jej obrazov.

Sťahovanie, cestovanie, neustály nepokoj je to, čo je spoločné pre Miriam a jej syna Liora Neigera. Oproti inštalácii matky si možno pozrieť videoprojekt jej syna. Lior predstavuje v trojdielnej videomontáži korene svojej rodiny, ako i prepojenie Komárna a Jeruzalema v poézii a malbe svojej matky. Dojemné obrazy, v ktorých sa v jeruzalemskom kraji odrazu objavujú komárňanské motívy.

Oproti sebe umiestnené dve inštalácie symbolizujú a zastupujú kontinuitu a budúcnosť: tvorivú prítomnosť. ■

Tímea Szabó Csekei

Stan na dvore Útulku

Vďaka mnohým návštevníkom z náboženských obcí regiónu a miestnym záujemcom nám bol stan postavený na nádvorí Útulku počas Európskeho dňa židovskej kultúry už pritesný. Naša komunita sa už po celé roky zapája do programov organizovaných pri tejto príležitosti celodenným programom. V predpoludňajších hodinách sa na stretnutí predstavili náboženské obce z okolia, predstavitelia jednotlivých kile v duchu nadväzovania spolupráce referovali o najdôležitejších udalostiach uplynulého roka, o svojich problémoch, plánoch. Pozvanie obdržali všetky komunity regiónu a vedúce osobnosti celoštátnych organizácií. Medzi hosťami bol **Péter Tordai**, pod-

predseda Zväzu maďarských židovských obcí a predseda Židovskej náboženskej obce v Budapešti, **dr. Tibor Fedor**, vedúci odboru Cirkevných vzťahov Ministerstva ľudských zdrojov, **dr. Péter Kunos**, riaditeľ ZMŽO, **Dávid Schwezoff**, riaditeľ Židovskej náboženskej obce v Budapešti, **Vojtech Fahn**, predseda Židovskej náboženskej obce v Galante, **MUDr. Tibor Feldmár**, člen predstavenstva Židovskej náboženskej obce v Dunajskej Strede, **László Ligeti**, predseda Židovskej náboženskej obce v Mosoni, **István Neubart**, predseda Židovskej náboženskej obce v Székesfehérvári a členovia malých komunit župy Komárom-Esztergom. Okrem vedúcich osobností komunit sa do diskusie zapo-

jil riaditeľa Gymnázia Jánosa Selyeho **Imre Andruskó**, riaditeľka Múzea György Klapku **Emese Számadó** a **Zsuzsanna Toronyi**, vedúca Maďarského židovského archívu.

O kulinárne zážitky účastníkov sa svojím trojchodovým obedom v znamení tradičných židovských chutí aj v tomto roku postarala piešťanská rebecen **Bina Stiefel**. Popoludní odzneli tri prednášky: **dr. György Sági** prezentoval svoju najnovšiu knihu *Gilgult*, predstavil sa nám nový bratislavský reformovaný rabín **Misha Kapustin** a vedúca Maďarského židovského archívu **Zsuzsanna Toronyi** sa v súvislosti s tematikou tohoročného Európskeho dňa židovskej kultúry – *Židovská žena* – s účastníkmi podelila o príbeh jedného tajomného sobáša.

Pred záverečným koncertom odovzdali ceny Kehila a Kehila Haver (o ocenených čítaj v osobitnom článku). Hudobné pásmo v podaní **Spoločnosti náročného diváka** z Bratislavy tlmočilo odkaz lásky v židovských tradíciách.

Za organizáciu a prípravu podujatia patrí vďaka **Tamásovi a Andrásovi Paszternákovým**, **Judite Haasovej**, **Alici Weisssovej**, **Zuzke Toledano**, **Františkovi Piczekovi**, manželom **Antonovi a Zuzane Pasternákovým** a **Barbare Szendy**. Uznanie patrí všetkým, ktorí nám počas konania programu pomáhali, medzi nimi **Magde Vadász** za tlmočenie do slovenského a **Judit Vincze Schweitzer** do anglického jazyka. ■

PA

Ceny Kehila a Kehila Chaver 2014

Cenu Kehila – za komunitu - získavajú:

Na návrh ŽNO v Komárne:

Judita Haasová – vedúca kancelárie ŽNO v Komárne, za zásluhy o budovanie komunity, za mnohoročnú prácu v prospech slabých a chorých.

Na návrh Spolku maďarsko-izraelského priateľstva Hanny Szenes v Tatabányi:

Weisz György – 90-ročný, preživší holokaust. Žije v Tate. Je to skromný človek so zmyslom pre pravdu a spravodlivosť, vyznávajúci svoje židovstvo.

Cenu Kehila Chaver – priatelia našej komunity - získavajú:

Na návrh ŽNO v Komárne

Simon Attila – vedúci Katedry histó-

rie Pedagogickej fakulty Univerzity Jánosa Selyeho – za výučbu histórie, v rámci nej za vecné objasňovanie dejín židovstva v regióne, ako aj obdobia holokaustu, za jeho objektívne články a publikácie k týmto témam.

Mestské zatupiteľstvo mesta Veľký Meder – za organizovanie tryzií na počesť obetí holokaustu a za zachovávanie pamiatky tamojšej židovskej komunity.

Na návrh Spolku maďarsko-izraelského priateľstva Hanny Szenes v Tatabányi:

Siroki Zoltán – dôchodca, bývalý zamestnanec uhľných baní v Tatabányi. Poctivo vychoval osem detí. Je vynikajúcim otcom veľkej rodiny. Veľa vykonal v prospech priateľstva kresťanov a

židov. Jeho viera na základe učenia Biblie je neotrasiteľná, vo svojom okolí vzbudzuje úctu. Je aktívnym členom Spolku maďarsko-izraelského priateľstva Hanny Szenes v Tatabányi. Napriek svojmu pokročilému veku 80 rokov sa aktívne a s elánom zapája do práce spolku. Jeho život je príkladom pre mladých.

Na návrh ŽNO v Rimavskej Strede:

Katalin Zsélyi – profesorka Gymnázia Mihálya Tompu, pracovníčka Mestského kultúrneho strediska. Cena sa jej udeľuje za vzdelávanie v oblasti histórie, za záslužnú a obetavú prácu v prospech zachovávania židovskej kultúry a tradícií. ■

-p-

Naše knihy sú v predaji

Knihy vydané ŽNO v Komárne sú v predaji v predajni Vince Kiadó na Námestí Klauzál, na adrese Klauzál 13 v Budapešti, resp. v sieti predajní Xantus a o krátky čas budú aj v sieti Bookline. Na Námestí generála Klapku v Komárne začali naše publikácie predávať v turisticko-informačnej kancelárii.

Knihy si môžete objednať aj bezprostredne v ŽNO v Komárne na stránke www.menhaz.sk alebo na adrese kile@menhaz.sk. ■

Otváracia doba skrátaná

Kancelária ŽNO v Komárne bude počas sviatkov v nasledujúcich dňoch zatvorená:

Piatok, 3. októbra 2014	Kol nidre
Sobota, 4. októbra 2014	Jom Kippur
Štvrtok, 9. októbra 2014	Prvý deň sviatku Sukot
Piatok, 10. októbra 2014	Druhý deň sviatku Sukot
Štvrtok, 16. októbra 2014	Ôsmy deň sviatku Sukot
Piatok, 17. októbra 2014	Simchat Tóra ■

Otváracie hodiny cintorína

Piatok, 3. októbra 2014	Kol nidre	do 12. hodiny
Sobota, 4. októbra 2014	Jom Kippur	zatvorené
Streda, 8. októbra 2014	Erev Sukot	do 12. hodiny
Štvrtok, 9. októbra 2014	Prvý deň sviatku Sukot	zatvorené
Piatok, 10. októbra 2014	Druhý deň sviatku Sukot	zatvorené
Sobota, 11. októbra 2014	Šabat	zatvorené
Štvrtok, 16. októbra 2014	Ôsmy deň sviatku Sukot	zatvorené
Piatok, 17. októbra 2014	Simchat Tóra	zatvorené
Sobota, 18. októbra 2014	Šabat	zatvorené ■

Žiadame Vašu podporu

Vážení čitatelia!

Prosíme Vás, aby ste podľa Vašich možností podporovali programy ŽNO v Komárne, ako aj vydávanie Spravodaja, údržbu budov a obnovu cintorína.

Od 1. januára 2008 môžete zasielať peniaze na nasledujúce účty (je možnosť platiť osobne na sekretariáte, ako aj poukázanie peňazí šekom):

Poukázanie peňazí z územia SR:

26384962/0900- Slovenská sporiteľňa alebo
10103804/5200- OTP Slovakia

Poukázanie peňazí zo zahraničia:

Adresa: Židovská náboženská obec v Komárne, Eötvösa 15, 94501 Komárno, Slovenská republika

IBAN: SK0609000000000026384962 SWIFT: GIBASKBX
Adresa banky: Slovenská sporiteľňa, Palatínova 33, 94501 Komárno

alebo

IBAN: SK5252000000000010103804 SWIFT: OTPVSKBX
Adresa banky: OTP Slovakia, Záhradnícka 10, 94501 Komárno

Ďakujeme!

Krátke správy

✧ Vydávanie Spravodajcu, ŽNO v Komárne a Klub Shalom podporili: rodina Navonová (Bnei Brak), Dr. Judit Weiss (Amsterdam), dr. Ondrej Földes (Bratislava), dr. J.J. (Komárno), Terézia Vajnorská (Jeruzalem) a ďalší darcovia, ktorí požiadali o zachovanie anonymity. Ďakujeme!

✧ Roland Lancz zo Sládkovičova daroval našej knižnici 2 knihy. Ďakujeme!

✧ Do knižnice Bélu Spitzera pribudli ďalšie knihy, medzi nimi modlitebné knižky. Aj v budúcnosti srdečne očakávame našich čitateľov!

✧ Naša náboženská obec zakúpila kosačku na trávu na sústavnú údržbu našej záhrady.

✧ Trojjazyčné (slovenské, maďarské a anglické) nápisy k výstave Aj my sme tu... sú hotové. Srdečne očakávame návštevníkov i školské skupiny!

✧ Sociálnou pracovníčkou ŽNO sa stala Judita Haasová, jej úlohou bude najmenej raz mesačne navštíviť každého obyvateľa nášho okresu, ktorý prežil holokaust.

✧ Budovu Útulkú navštívili viacerí aj v septembri, boli medzi nimi potomkovia rodiny Fleischmannovej a účastníci cyklotúry z Izraela.

Európsky deň židovskej kultúry

Náš článok na strane 3.

Navštívili sme Budapešť

Verní tradícii uplynulých rokov, sa aj na jeseň tohto roku vybrali členovia našej náboženskej obce na výlet, tentoraz do Budapešti. Po kóšer obede v reštaurácii Carmel sme sa pod vedením Nadácie Záchor pustili objavovať peštiansku židovskú štvrť. Po prehliadke ortodoxnej synagógy na Ulici Kazinczyho sme si pozreli jej opusteného druhu na Ulici Rumbach, a neskôr sme si pri múre niekdajšieho geta zaspomínali na strašné udalosti spred 70-tich rokov. Popoludní sme navštívili trh na dvore Godzsú. Večer sme strávili na záverečnom koncerte Letného židovského festivalu v synagóge na Ulici Dohány. Piesne Jánosa Bródyho vo

vypredanej synagóge potešili každého návštevníka. Do Komárna sme sa vrátili neskoro večer, obohatení o príjemné zážitky. Naša vďaka za bezproblémový priebeh programu patrí Tamásovi Paszternákovi, zamestnancom kancelárie ŽNO v Komárne a Andrei Deák. ■

PA

Ponuka programov na október

V októbri sa v našom regióne budú konať tieto programy:

Nedeľa, 12. októbra:

Sukot v Mosonmagyaróvári.

Piatok, 17. októbra, 17:00:

Holokaust 70 – vernisáž výstavy v Múzeu Györgya Klapku v Komárome.

Sobota, 18. októbra:

Konferencia Maďarského národného archívu – Archívu župy Komárom Esztergom v Monoštorskej pevnosti pri príležitosti 70. výročia holokaustu.

Piatok, 24. októbra, 17:00:

Literárne pásmo inšpirované výstavou výtvarníčky Miriam Neiger Fleischmannovej vo veľkej sále Podunajského múzea.

Nedeľa, 26. októbra, 15:00:

Koncert speváckeho zboru Concordia pod vedením Istvána Stubendeka v synagóge.

Podrobnejšie informácie o programoch si môžete prečítať v októbrovom čísle Spravodajcu, resp. informovať sa môžete v kancelárii ŽNO v Komárne na tel. čísle: 7731-224, alebo e-mail: menhaz@menhaz.sk. ■

—p—

Finančná pomoc zo zahraničia

Na webovej stránke ŽNO v Komárne www.menhaz.sk sme umiestnili tlačidlo „Donate“, vďaka ktorému môžete pomocou paypal jednoducho a takmer bez bankových poplatkov finančne podporiť našu prácu. Čakáme na vašu pomoc! ■